

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 2 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol“) postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vo veci vedenej pod sp. zn. 42359/2014-61/D/445 a jeho prípisom zo 4. novembra 2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že matka sťažovateľa [REDAKOVANÉ] podala 5. septembra 2014 ministromu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“) v prospech sťažovateľa podnet na podanie dovolania

- proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 T 51/2012 zo 4. septembra 2012, ktorým bola schválená dohoda o uznaní viny a prijatí trestu, a

- proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 1 T 59/2010 z 15. januára 2013, ktorým bol odsúdený uznaný za vinného a bolo upustené od uloženia súhrnného trestu (ďalej len „podnet“).

Nevlastný otec sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], doplnil oba podnety žiadosťou o pripojenie sa k podanému podnetu z 22. septembra 2014.

Ministerstvo podnet na podanie dovolania proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 T 51/2012 zo 4. septembra 2012, ktorým bola schválená dohoda o uznaní viny a prijatí trestu medzi prokurátorom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a sťažovateľom, prijalo na ďalšie prešetrenie a podnet na podanie dovolania proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 1 T 59/2010 z 15. januára 2013 (ďalej len „rozsudok“) prípisom sp. zn. 42359/2014-61/D/445 zo 4. novembra 2014 (ďalej len „prípis“) odložilo podľa § 369 ods. 6 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Sťažovateľ vychádza z názoru, že jedinou oprávnenou osobou na podanie dovolania je minister spravodlivosti „[k]edže proti rozsudku nebolo oprávnenými osobami (príbuzní v priamom rade, súrodenci, osvojiteľ, osvojenec, manžel alebo druh) podané odvolanie (riadny opravný prostriedok), jedine Minister spravodlivosti Slovenskej republiky... je oprávnený podať proti rozsudku dovolanie na základe podnetu na jeho podanie“.

Podľa sťažovateľa „ministerstvo malo prijať podnet proti rozsudku a následne minister mal podať dovolanie, keďže v tomto konkrétnom prípade dôvody na podanie dovolania splnené sú“.

Sťažovateľ v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poukazuje na „skutočnosť, že síce podnet podala matka sťažovateľa, teda jeho príbuzná v priamom rade, k podnetu sa však pripojil, teda je dôvodné považovať za podávateľa podnetu aj nevlastného otca sťažovateľa [REDACTED]“.

V súvislosti s uvedeným sťažovateľ namieta, že „[n]evlastný otec sťažovateľa ako podávateľ podnetu nie je príbuzný sťažovateľa v priamom rade, jeho súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel, druh, ale je osobou, ktorej TP nepriznáva právo na podanie dovolania a nemožno ho tak považovať za osobu, ktorá nespĺňa podmienku dovolania uvedenú v § 372 ods. 1 TP...“.

Sťažovateľ v súvislosti s namietaným porušením jeho práva podľa čl. 13 dohovoru a práva podľa čl. 2 ods. 1 protokolu uvádza, že „postupom a upovedomením, ktoré vychádza z nesprávneho právneho výkladu a aplikácie TP, došlo taktiež k porušeniu ľudského práva sťažovateľa na účinný opravný prostriedok, ktoré mu priznáva, keďže možnosť/právo využiť dovolanie (podať podnet) je potrebné analogicky pokladať za opravný prostriedok pre sťažovateľa“.

Sťažovateľ je toho názoru, že „postupom a rozhodnutím ministerstva, ktorým odmietlo podnet na podanie dovolania v prospech sťažovateľa, bolo porušené jeho právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 2 Ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru a právo na odvolanie v trestných veciach podľa čl. 2 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru“.

Na základe týchto skutočností sťažovateľ po zmene petitu sťažnosti zo 14. januára 2015 navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na odvolanie v trestných veciach podľa čl. 2 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd základných slobôd postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 42359/2014-61/D/445 týkajúcom sa vybavenia podnetov k podaniu dovolania Upovedomením zo dňa 4. 11.2014, ktorým bol podnet na podanie dovolania proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III zo dňa 15.1.2013, sp. zn. 1T 59/2010 odložený, porušené boli.

2. Upovedomenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky zo dňa 4.11.2014 o vybavení podnetov na podanie dovolania, sp. zn. 42359/2014-61/D/445, v časti týkajúcej sa odloženia podnetu na podanie dovolania [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III zo dňa 15.1.2013, sp. zn. 1T 59/2010, zrušuje a vec v tejto časti vracia Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky na ďalšie konanie. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky má povinnosť vec znova prerokovať a rozhodnúť a je viazané právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1500,-Eur.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia v sume 284,08- Eur (za dva úkony právnej služby: prevzatie a príprava zastúpenia a podanie á 134,- Eur + 2 x režijný paušál á 8,04,- Eur) na účet právneho zástupcu JUDr. Namira Alyasryho, PhD., advokáta, [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky je povinné uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 284,08- Eur na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 218/07, III. ÚS 214/2010).

Sťažovateľ namieta, že k porušeniu jeho práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a čl. 2 ods. 1 protokolu došlo tým, že ministerstvo prípisom odložilo

podnet na podanie dovolania, ktorý v jeho prospech podali jeho matka [REDACTED] a jeho nevlastný otec [REDACTED]. Jeho argumentácia sa odvíja primárne od rozdielného názoru na okruh osôb oprávnených podať ministrovi spravodlivosti podnet na podanie dovolania v prospech obvineného, teda rozdielny výklad § 369 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku oproti výkladu, z ktorého vychádzalo pri posúdení podnetu ministerstvo.

Ministerstvo svoj postup v podstatnej časti prípisu odôvodňuje takto:

„Podnet proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III, sp. zn. 1T 59/2010, zo dňa 15.1.2013, právoplatný dňa 18.1.2013, sme v zmysle ust. § 369 ods. 6 Tr. por. odložili.

Podľa § 369 ods. 1 tr. por. dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 podá minister spravodlivosti len na podnet. Podnet môže podať osoba, ktorej tento zákon nepriznáva právo na podanie dovolania okrem osoby, ktorá nespĺňa podmienky dovolania uvedenú v § 372 ods. 1.

Nakoľko v trestnej veci Okresného súdu Bratislava III, sp. zn. 1T 59/2010, nebol podaný riadny opravný prostriedok, nie je možné v predmetnej veci podať dovolanie, ani podnet na jeho podanie ministrovi spravodlivosti.“

Úlohou ústavného súdu nie je podávať výklad zákona, a teda v tomto prípade § 369 ods. 1 Trestného poriadku v časti týkajúcej sa okruhu osôb oprávnených na podanie podnetu ministrovi spravodlivosti. Úlohou ústavného súdu je posúdiť, či ministerstvo tým, že odložilo podnet na podanie dovolania, mohlo zasiahnuť do tých práv sťažovateľa, ktoré označil v petite svojej sťažnosti.

Vychádzajúc z uvedeného, úlohou ústavného súdu bolo teda posúdiť, či odložením podnetu bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru a právo na odvolanie v trestných veciach podľa čl. 2 ods. 1 protokolu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 2 ods. 1 protokolu každý, koho súd uzná za vinného z trestného činu, má právo dať preskúmať výrok o vine alebo treste súdom vyššieho stupňa. Výkon tohto práva, včítane dôvodov, pre ktoré sa môže vykonať, ustanovuje zákon.

Ústavný súd vychádzal pri posúdení sťažnosti zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej mimoriadne opravné prostriedky, ktoré sťažovateľ nemôže uplatniť osobne (takým je nepochybne aj dovolanie podľa § 368 a nasl. Trestného poriadku), nemožno považovať za účinné právne prostriedky nápravy, ktoré sú mu priamo dostupné, a ich vyčerpanie teda nie je podmienkou prípustnosti sťažnosti (napr. II. ÚS 357/06, IV. ÚS 323/07, IV. ÚS 277/08, III. ÚS 214/2010). Podnet na podanie dovolania podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku nie je riadnym ani mimoriadnym opravným prostriedkom a z hľadiska trestného procesného práva ho možno považovať iba za informáciu ministrovi spravodlivosti ako oprávnenému na jeho podanie, ktorá bez ďalšieho nezakladá zákonom ustanovené právne dôsledky.

Ustanovenie § 369 ods. 1 Trestného poriadku neukladá povinnosť (nevzniká právny nárok) vyhovieť podnetu. Je na úvahu ministra spravodlivosti posúdiť a rozhodnúť, či podá, alebo nepodá dovolanie (táto úvaha je vylúčená iba v prípade, ak zistí, že zákonné podmienky na podanie dovolania sú splnené). Oprávnenie na podanie podnetu na podanie dovolania nemôže mať preto charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (napr. m. m. I. ÚS 585/2012, II. ÚS 268/2012, IV. ÚS 471/2011, III. ÚS 435/2010, III. ÚS 214/2010).

Sťažovateľovi nevyplývalo z podania podnetu inou osobou žiadne právo (žiadny právny nárok). S podaním podnetu je spojené právo podávateľa podnetu, aby sa ním minister spravodlivosti zaoberal, resp. aby ho upovedomil podľa § 369 ods. 6 Trestného poriadku o tom, že o podnete konať nebude, pretože nie je osobou, ktorej zákon priznáva právo na jeho podanie.

Podmienky prístupu k súdnej ochrane práv sú limitované aj prostredníctvom určenia oprávnených osôb na podávanie návrhov a opravných prostriedkov. Osobitná úprava podľa Trestného poriadku umožňuje v presne určených a v zásade výnimočných prípadoch podať dovolanie ministrovi spravodlivosti, pričom podmienkou podania dovolania je podnet oprávnenej osoby. Zákon neupravuje, kto je oprávnenou osobou, ale negatívnym vymedzením určuje, kto nie je oprávnenou osobou na podanie podnetu, čo však neznamená, že vychádza z neohraničenej množiny osôb, ako si to vykladá sťažovateľ. Toto ustanovenie je súčasťou Trestného poriadku, ktorý upravuje okruh subjektov, ktoré majú a vykonávajú vplyv na priebeh konania a ktorým zákon na uskutočnenie tohto vplyvu priznáva určité procesné práva alebo ukladá povinnosti. Rozširovanie tohto okruhu smerujúce k obdobe verejnej žaloby (*actio popularis*), ktorá by umožnila komukoľvek podať podnet na podanie dovolania ministrovi spravodlivosti, nemá oporu v právnom poriadku.

Z uvedeného potom vyplýva, že nevlastný otec sťažovateľa nie je osobou oprávnenou na podanie podnetu ministrovi spravodlivosti, a preto ministerstvo odložením jeho podnetu nemohlo spôsobiť namietané porušenie sťažovateľom označených práv.

Matka sťažovateľa ako príbuzná odsúdeného v priamom rade je síce na rozdiel od nevlastného otca sťažovateľa osobou oprávnenou podať proti rozsudku riadny opravný prostriedok (§ 308 ods. 2 Trestného poriadku), ale v prípade ak svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok nevyužila, sama sa podľa § 372 Trestného poriadku vylúčila z okruhu osôb oprávnených podať podnet na podanie dovolania ministrovi spravodlivosti.

Z tohto dôvodu ministerstvo nemohlo odložením podnetu, t. j. jeho neakceptovaním, spôsobiť porušenie označených práv sťažovateľovi. Sťažovateľ mal právo len na to, aby sa ministerstvo podnetom zaoberalo, náležite sa s ním vysporiadalo a o spôsobe jeho vybavenia vyrozumelo podávateľa podnetu, k čomu v tejto veci došlo spôsobom, ktorý nemožno označiť za arbitrárny alebo ústavne neakceptovateľný.

V nadväznosti na uvedené je potrebné doplniť, že úvaha, či sú splnené zákonné podmienky na podanie dovolania vrátane posúdenia okruhu oprávnených osôb na podanie podnetu, patrí do kompetencie ministra spravodlivosti, nie osoby, ktorá podala podnet, ani osoby, v prospech ktorej bol podnet podaný.

V súvislosti s namietaným porušením práva sťažovateľa podľa čl. 13 dohovoru postupom ministerstva v konaní vedenom pod sp. zn. 42359/2014-61/D/445 a jeho prípisom ústavný súd uvádza, že z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom. Uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí preto nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (III. ÚS 38/05).

Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že z povahy a obsahu práv podľa čl. 13 dohovoru a podľa čl. 2 ods. 1 protokolu vyplýva, že o ich porušení by bolo možné uvažovať len vtedy, ak by ministerstvo namietaným postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 42359/2014-61/D/445 a prípisom porušilo požiadavky vyplývajúce zo základného práva sťažovateľa zaručeného im čl. 46 ods. 1 ústavy, t. j. len v spojení s porušením tohto základného práva.

Sťažovateľ v súvislosti s namietaným porušením jeho práva podľa čl. 13 dohovoru a práva podľa čl. 2 ods. 1 protokolu poukazuje na judikatúru ústavného súdu, ktorá *«vylučuje spomínanú „voľnú“ úvahu ministra spravodlivosti o podaní, resp. nepodaní dovolania práve v prípade zistenia, že sú splnené zákonné podmienky na podanie dovolania.»* (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 220/2011 zo 6. marca 2014). „Voľná“ úvaha ministra spravodlivosti je však vylúčená iba v prípade, že podnet mu bol podaný osobou na jeho podanie oprávnenou. Ako už bolo uvedené, ani nevlastný otec sťažovateľa, ani matka sťažovateľa nie sú osobami oprávnenými podať ministrovi spravodlivosti podnet na podanie dovolania v prospech sťažovateľa (napr. II. ÚS 769/2014, IV. ÚS 471/2011).

Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že pokiaľ sťažovateľ vo svojej sťažnosti argumentoval aj nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 220/2011 zo 6. marca 2014, v ktorom ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva, stalo sa tak na základe iných skutkových okolností, a teda nejde o totožnosť sťažnostných dôvodov.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že pri predbežnom prerokovaní nezistil takú príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom ministerstva, jeho prípisom a obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru a práva na odvolanie v trestných veciach podľa čl. 2 ods. 1 protokolu, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2016